

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudkyň Mgr. Gabriely Bašné a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **M. Y. P.**, zastoupený Mgr. Václavem Voříškem, advokátem se sídlem Ledčická 649/15, Praha 8, proti žalovanému: **Městský úřad Černošice**, se sídlem Reigrova 1209, Černošice, v řízení o námitce podjatosti vznesené žalobcem vůči předsedkyni senátu Olze Stránské ve věci vedené před Krajským soudem v Praze pod sp. zn. 54 A 99/2018, jež je před Nejvyšším správním soudem vedeno pod sp. zn. Nao 132/2019, k oznámení o možné podjatosti soudce JUDr. Milana Podhrázkého,

t a k t o :

Soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Milan Podhrázký je vyloučen z projednávání a rozhodnutí ve věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. Nao 132/2019.

O d ů v o d n ě n í :

[1] V řízení o ochraně před nezákonným zásahem vedeném před Krajským soudem v Praze pod sp. zn. 54 A 99/2018 vznesl žalobce na ústním jednání dne 18. 6. 2019 námitku podjatosti vůči předsedkyni senátu Olze Stránské pro poměr k zástupci žalobce Mgr. Václavu Voříškovi. Žalobce námitku podjatosti odůvodnil tím, že soudkyně Stránská zástupci (respektive všem osobám spojeným s Motoristickou vzájemnou pojišťovnou) ryze z osobních důvodů nepřiznává náhradu nákladů řízení ve věcech, v nichž je zástupce úspěšný. Navíc svá rozhodnutí o nepřiznání nákladů řízení opírá o nepřiléhavá a absurdní tvrzení. Konkrétně poukázal na dva rozsudky vydané soudkyní Stránskou pod č. j. 48 A 119/2017 – 30, a pod č. j. 46 A 54/2016 - 36, a zdůraznil, že v obou jmenovaných rozsudcích nebyly zástupci přiznány náklady řízení jen na základě jím zvoleného procesního postupu ve správním řízení. Přestože zástupce vždy postupoval v souladu s právními předpisy, byl jeho postup označen soudkyní Stránskou za „sofistikovanou procesní obstrukci“. K prokázání uplatněné námitky podjatosti žalobce navrhl provést k důkazu veškeré rozsudky, které vydala soudkyně Stránská ve věcech, v nichž účastníky zastupoval dotčený zástupce, a porovnat jejich odůvodnění v části týkající se nepřiznání nákladů řízení.

[2] Předsedkyně senátu Krajského soudu v Praze Stránská se k podané námitce vyjádřila dne 15. 7. 2019 tak, že podjatá není, nemá ani vztah k účastníkům řízení či k jejich zástupcům. Důvody, které ji vedly k nepřiznání nákladů řízení zástupci žalobce, jsou obsahem odůvodnění příslušných rozsudků. Současně uvedla, že ve věcech vždy rozhodl tříčlenný senát.

[3] Námitka podjatosti vznesená žalobcem vůči předsedkyni senátu Krajského soudu v Praze Stránské byla postoupena k vyřízení Nejvyššímu správnímu soudu, kde byla přidělena k rozhodnutí soudci zpravodaji JUDr. Milanu Podhrázkému. Soudce zpravodaj po seznámení se s obsahem spisu oznámil dne 24. 7. 2019 předsedovi Nejvyššího správního soudu, že na své straně shledal důvody, jež by mohly zakládat jeho podjatost v přidělené věci dle § 8 odst. 1 s. ř. s. Ačkoli se subjektivně podjatým ve věci necítil, poukázal na tu skutečnost, že byl členem senátu, který rozhodoval ve věci vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 46 A 54/2016, v níž se dle tvrzení žalobce měla soudkyně Stránská dopustit podjatého jednání. V této souvislosti upozornil, že soudkyně Stránská výslovně ve svém vyjádření k námitce zdůraznila, že o věci nerozhodovala sama, nýbrž všichni členové senátu. Dále konstatoval, že byť se ve věci vedené pod sp. zn. 48 A 119/2017 na rozhodování přímo nepodílel, mohlo se stát, že z titulu funkce předsedy senátu 48 A mu byla tato věc přidělena před tím, než byl přeložen k Nejvyššímu správnímu soudu. Je tedy možné, že se podílel na některých procesních úkonech ve věci. Taktéž vyjádřil obavy, že pokud by bylo provedeno žalobcem navržené dokazování i jinými rozhodnutími vydanými soudkyní Stránskou, lze předpokládat, že v některých případech se na rozhodování věci jako člen senátu podílel. Dovedil, že uvedené okolnosti by mohly představovat objektivní pochybnosti o jeho nepodjatosti ve věci.

[4] Dle § 8 odst. 1 s. ř. s. *jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*

[5] Nejvyšší správní soud předně připomíná, že vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí věci lze jen výjimečně a ze skutečně závažných důvodů (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 - 16, www.nssoud.cz). Tento postup je v souladu s ústavní zásadou, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod); přípustnou výjimkou z této zásady je pouze vyloučení soudce ze zákonem stanovených důvodů (iudex inhabilis), anebo na základě námitky podjatosti uplatněné stranou sporu (iudex suspectus). Přitom ale nestrannost a nezaujatost soudce je jedním z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů práva v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy).

[6] Nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický stav soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich zástupcům atd.), o nichž je schopen relativně přesně informovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi nalezla stěží uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat širěji, také v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníkovi řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují objektivní okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce disponuje určitým, nikoliv nezaujatým vztahem k věci. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv pouze na skutečně prokázané podjatosti, ale je namístě již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti (I. ÚS 167/94). Na druhé straně Ústavní soud vyslovil, že subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání, rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního. To znamená, že otázka podjatosti nemůže být postavena nikdy zcela najisto, nelze ovšem

pokračování

vycházet pouze ze subjektivních pochybností osob zúčastněných na řízení, nýbrž i z právního rozboru skutečností, které k těmto pochybnostem vedou (II. ÚS 105/01). Rovněž judikatura Evropského soudu pro lidská práva vychází z dvojího testu nestrannosti soudce: subjektivní test je založen na základě osobního přesvědčení soudce v dané věci, objektivní test sleduje existenci dostatečných záruk, že je možno v tomto ohledu vyloučit jakoukoliv legitimní pochybnost (III. ÚS 448/04).

[7] JUDr. Podhrázký v oznámení možné podjatosti ze dne 24. 7. 2019 netvrdil žádné subjektivní důvody, jež by měly zakládat pochybnosti o jeho nepodjatosti. Naopak výslovně uvedl, že se ve věci necítí být podjatým. Nejvyšší správní soud se proto v dané věci zaměřil na posouzení, zdali jsou na straně JUDr. Podhrázkého dány objektivní důvody pochybovat o jeho nestrannosti.

[8] JUDr. Podhrázký oznámením upozornil, na svůj konkrétní, a případně též možný, podíl na rozhodování věci, které žalobce označil jako zaujatě rozhodnuté v senátech 46 A, 48 A předsedkyní senátu Krajského soudu v Praze Stránskou. JUDr. Podhrázký byl trvale přeložen k výkonu funkce soudce u Nejvyššího správního soudu od září roku 2018. Předtím nepřetržitě od roku 2012 vykonával funkci soudce správního úseku Krajského soudu v Praze a se soudkyní Stránskou se dlouhodobě zastupovali. Tyto skutečnosti vyplývají z rozvrhů práce obou dotčených soudů. Je pravdou, že žalobce uplatnil námitku podjatosti na ústním jednání dne 18. 6. 2019 v řízení vedeném před Krajským soudem v Praze pod sp. zn. 54 A 99/2018, jež nemá ani časový ani osobní vztah k působení JUDr. Podhrázkého u Krajského soudu v Praze. Rozhodující význam námítky podjatosti však tkví v opakujícím se výsledku tvrzeného podjatého jednání soudkyně Stránské spočívajícím v dlouhodobě zaujatém rozhodování o nepřiznání nákladů řízení procesně úspěšnému žalobci (k rukám jeho zástupce). Jedním z takovýchto rozsudků byl i žalobcem konkrétně označený rozsudek ze dne 6. 9. 2016, č. j. 46 A 54/2016 – 36, ze kterého jednoznačně vyplývá přímý podíl JUDr. Podhrázkého na rozhodování, jelikož byl jedním z členů senátu, který se pod vedením předsedkyně senátu Stránské podílel na rozhodnutí ve věci. Nejvyšší správní soud tak spatřuje v uplatněné námitce časový přesah i do období, kdy JUDr. Podhrázký vykonával funkci soudce u Krajského soudu v Praze.

[9] Nejvyšší správní soud si je vědom toho, že podle § 8 odst. 1 věty druhé s. ř. s. je nutno ve věci vyloučit soudce, který se podílel na projednávání a rozhodování věci v předchozím soudním řízení. Pod pojem „*předchozí soudní řízení*“ přitom zásadně nelze subsumovat řízení v jiné soudní věci, byť by se i týkala týchž účastníků (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 3. 2003, č. j. Nao 2/2003 – 18). Nejvyšší správní soud však zároveň upozorňuje, že zákonem užitý pojem „*předchozí soudní řízení*“ nelze vykládat pouze v souladu s jeho doslovným jazykovým zněním, nýbrž jak uvedeno v usnesení ze dne 2. 9. 2004, č. j. Nao 13/2004 - 54, je třeba jej posuzovat *ad hoc* dle konkrétní situace, jelikož je nutno jej vždy „*vyložit materiálně, tedy s ohledem na konkrétní a přímou souvztažnost a věcnou souvislost předmětných řízení.*“

[10] Ve věcech vedených před Krajským soudem v Praze pod sp. zn. 54 A 99/2018 a pod sp. zn. 46 A 54/2016 vystupují odlišní účastníci, a není ani stejný jejich předmět řízení. Pro nyní posuzovanou věc je však podstatné, že uplatněná námitka podjatosti necílí na posouzení odlišných předmětů řízení a z nich plynoucích meritorních výroků, nýbrž na shodné akcesorické výroky rozhodnutí, týkající se nepřiznání nákladů řízení. Žalobce totiž považuje toliko rozhodnutí soudkyně Stránskou o nepřiznání nákladů řízení za zaujaté, což konkrétně demonstroval mimo jiné rozsudkem ve věci sp. zn. 46 A 54/2016. Zmíněný rozsudek byl vydán tříčlenným senátem Krajského soudu v Praze, jehož předsedkyní byla soudkyně Stránská. Tedy přijetí obou výroků

rozsudku musela předcházet porada senátu, během níž byla věc zajisté všemi přítomnými členy podrobně konzultována. Jelikož jedním z členů senátu byl i JUDr. Podhrázký lze důvodně předpokládat, že je obeznámen s osobním názorem a také právními úvahami, které soudkyni Stránskou vedly k závěru o nepřiznání nákladů řízení a jež byly žalobcem označeny za podjaté. Bezpochyby tak JUDr. Podhrázký má k dispozici zásadní klíčové poznatky pro rozhodnutí o námitce podjatosti vůči soudkyni Stránské, které získal v rámci své předchozí činnosti soudce před soudem nižšího stupně. Tímto si JUDr. Podhrázký v rozporu s principem instanční oddělenosti řízení před jednotlivými funkčně příslušnými soudy již ve fázi řízení před krajským soudem osvojil poznatky potřebné pro projednávání a rozhodování nyní posuzované věci před Nejvyšším správním soudem. Nejvyšší správní soud dospěl k názoru, že tyto poznatky získal JUDr. Podhrázký v takovém kvalitativním a kvantitativním rozsahu, že jeho vědomosti o osobním postoji, právních úvahách a způsobu rozhodování soudkyni Stránskou jsou způsobilé vyvolat ve svých důsledcích pochybnosti o jeho nepodjatosti ve věci.

[11] K tvrzení JUDr. Podhrázkého, že i ve věci vedené před Krajským soudem v Praze pod sp. zn. 48 A 119/2017, mohl činit procesní úkony, což by opět mohlo vyvolat pochybnosti o jeho nestrannosti ve věci, Nejvyšší správní soud dodává, že si předmětný spis od Krajského soudu v Praze vyžádal k nahlédnutí a zjistil, že v něm JUDr. Podhrázký žádné procesní úkony nečinil.

[12] Nejvyšší správní soud v dané věci vzal v potaz i skutečnost, že JUDr. Podhrázký vykonává funkci soudce Nejvyššího správního soudu teprve od září loňského roku. Ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu je sice jednotná v názoru, že bez dalšího nelze jinak zákonného soudce vyloučit z projednávání a rozhodování věci, která vzešla z rozhodování jeho bývalých kolegů u soudu nižší instance a která mu byla přidělena k vyřízení v rámci jeho působení před soudem vyšší instance. Uvedený názor je založen na předpokladu, že soudce jakožto právní profesionál, jehož ústavní i mravní povinností je dbát o nezávislé a nestranné rozhodování, je schopen se oprostit od nepatřičných vnějších vlivů na jeho rozhodovací činnost. Soudce v své soudcovské kariéře zajisté navazuje uvnitř soudcovského stavu kolegiální a profesní vztahy a jen některé z nich lze hodnotit za natolik intenzivní, aby je bylo možno posoudit jako způsobilé vyvolat oprávněné pochybnosti o nepodjatosti soudce. V nyní posuzované věci má Nejvyšší správní soud za to, že pochybnosti o nestrannosti JUDr. Podhrázkého by mohla vzbuzovat i předchozí poměrně častá a úzká spolupráce se soudkyní Stránskou, vzešlá z téměř šestileté intenzivní pracovní spolupráce dotčených soudců na správním úseku Krajského soudu v Praze, podmíněná jejich vzájemným zastupováním v senátech. Na bývalý intenzivní kolegiální vztah obou soudců má přitom nepochybně podstatný vliv i dosud krátká souvislost časová, neboť mezi opuštěním dosavadního pracoviště na Krajském soudě v Praze JUDr. Podhrázkým a výkonem jeho funkce soudce u Nejvyššího správního soudu ještě neuplynul ani jeden rok. S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud nyní vyhodnotil vzájemnou úroveň kolegiálních vztahů JUDr. Podhrázkého a soudkyně Stránské za natolik závažnou a kritickou, že by zde mohly vzniknout legitimní pochybnosti o jeho nepodjatosti.

[13] Nejvyšší správní soud uzavírá, že v dané věci shledal, že se JUDr. Podhrázký podílel na projednávání a rozhodování věci vedené před Krajským soudem v Praze pod sp. zn. 46 A 54/2016, která má nepochybně věcnou i právní souvislost s žalobcem uplatněnou námitkou podjatosti, o níž by měl JUDr. Podhrázký již jako soudce Nejvyššího správního soudu rozhodovat, čímž by došlo k popření principu neovlivnění soudce předchozím poznáním o dané věci. Současně bylo též přihlédnuto na prozatím krátký časový odstup od ukončení jeho intenzivních profesních a kolegiálních vztahů se soudkyní Stránskou. S ohledem na uvedené okolnosti případu lze mít za to, že JUDr. Podhrázký by mohl být ve věci vnímán jako podjatý, a proto bylo rozhodnuto o jeho vyloučení z projednávání dané věci.

pokračování

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. srpna 2019

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu